

УПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ БІОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО У ПРАКТИКУ ПЕДАГОГІЧНОГО МУЗЕЮ УКРАЇНИ: СИНЕРГІЯ ДОСВІДУ

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7212>

БЕРЕЗІВСЬКА Лариса Дмитрівна
доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН
України, директор Державної
науково-педагогічної бібліотеки
України імені В.О. Сухомлинського,
Національна академія педагогічних
наук України,
м. Київ, Україна

МІХНО Олександр Петрович
доктор педагогічних наук, старший
науковий співробітник, директор
Педагогічного музею України,
м. Київ, Україна

Анотація. У статті представлено досвід упровадження результатів наукового дослідження Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому просторі України» (керівник — Лариса Березівська, 2023-2025) у практику Педагогічного музею України (директор — Олександр Міхно). Акцентовано на впровадженні результатів дослідження наукової бібліотеки в експозиційну, виставкову та просвітницьку діяльність музею. Відзначено їхнє практичне використання для підготовки експозицій, виставок та освітніх заходів. Підкреслено, що музей не тільки використовує напрацювання бібліотеки, а й збагачує її ресурси власними фондами та цифровими матеріалами, виступаючи «співтворцем» простору педагогічної біографіки. Зазначено, що такий досвід підтверджує ефективність міжінституційної співпраці, яка поєднує потенціали науки, культури й освіти, позитивно впливаючи на збереження, осмислення та популяризацію педагогічної спадщини у форматі відкритої науки й публічної історії.

Ключові слова: педагогічна біографіка; впровадження результатів дослідження; Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського; Педагогічний музей України; педагогічна спадщина; біобібліографічні ресурси; цифрова гуманітаристика; науково-освітній простір; міжінституційна інтеграція.

У ХХІ столітті наукові установи, музеї та бібліотеки трансформують свою роль із пасивних зберігачів спадщини в активних учасників освітнього,

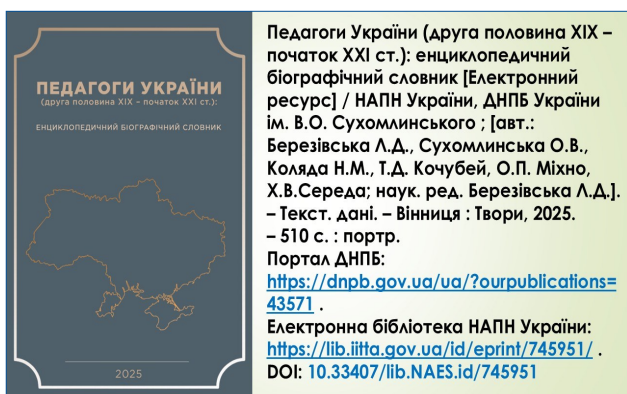
наукового й культурного діалогу. У світовій гуманітаристиці спостерігається тенденція до інтеграції різних інституцій у спільний простір публічної

історії, цифрової гуманітаристики й біографічних досліджень, де увага зосереджена на людині як носіїв культури, досвіду та цінностей. (Georgoroulou, Troussas, Triperina, & Sgouroroulou, 2025; Kador, 2025). У цьому контексті яскравим прикладом міжінституційної співпраці є партнерство Педагогічного музею України (далі — ПМУ) та Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського (далі — ДНПБ). Воно демонструє, як співпраця науковців бібліотеки та музею здатна створювати нову якість гуманітарного знання, поєднуючи глибину джерел з візуальним і наративним осмисленням історії освіти.

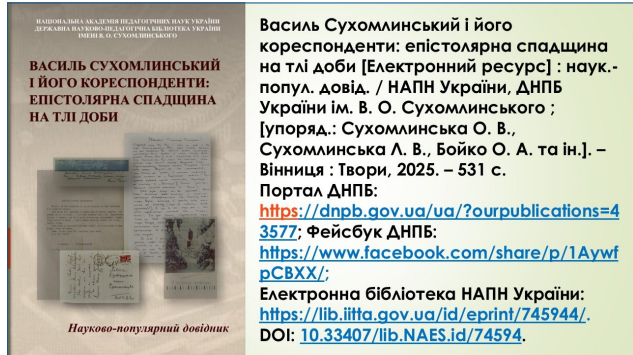
Результати наукового дослідження «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому просторі України» (2023–2025 рр., РК № 0123U100474), яке виконували вчені відділу педагогічного джерелознавства та біографістики ДНПБ (керівник — Л.Д. Березівська, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України), активно впроваджуються в експозиційну, виставкову та просвітницьку діяльність Педагогічного музею України. Це засвідчує практичну цінність наукових напрацювань бібліотеки для сучасного музейного простору, в якому зростає інтерес до використання історико-біографічної інформації для створення науково обґрунтованих експозицій, підготовки тематичних виставок, музейних занять та лекцій. Важливою стає також популяризація гуманістичних ідей педагогів у формах, доступних широкій аудиторії — відвідувачам музею, учням, студентам, освітянам (Міхно, 2024).

За результатами наукового дослідження підготовлено довідкову продукцію:

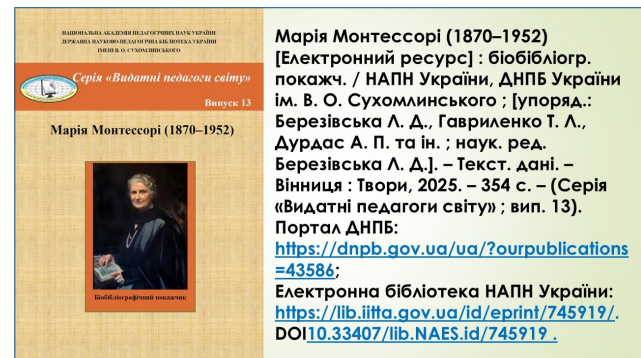
- «Педагоги України (друга половина XIX – початок XXI ст.): енциклопедичний біографічний словник [Електронний ресурс]» (Березівська, Сухомлинська, Коляда, Кочубей, Міхно, Середа, 2025);

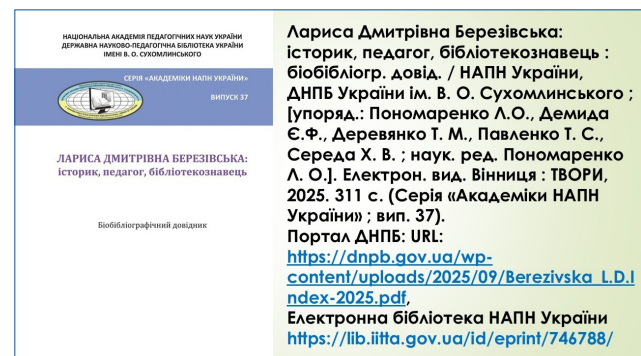
- «Василь Сухомлинський і його кореспонденти: епістолярна спадщина на тлі доби [Електронний ресурс]: науково-популярний довідник (Сухомлинська О., Сухомлинська Л., Бойко, 2025);

- «Марія Монтессорі (1870–1952) [Електронний ресурс]: біобібліографічний покажчик» (Березівська, Гавриленко, Дурдас та ін., 2025);

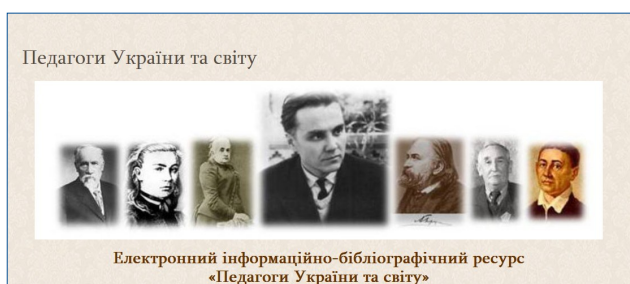
- «Лариса Дмитрівна Березівська: історик, педагог, бібліотекознавець : біобібліографічний довідник» (Серія «Академіки НАПН України» ; вип. 37) (Пономаренко, Демида, Деревянко, Павленко та Середа, 2025).

Для музею ці видання стали не лише довідковими ресурсами, а й інструментом інтерпретації історії освіти через особистість педагога. Біографія в такому підході набуває форми оповіді — «живої історії», у якій поєднуються долі педагогів, освітні ідеї, культурні контексти.

Усі зазначені видання розміщені на порталі ДНПБ та в Електронній бібліотеці Національної академії педагогічних наук України, що забезпечує відкритий доступ до результатів дослідження. Така доступність є принципово важливою для сучасної гуманітаристики: вона сприяє поширенню наукової інформації, забезпечує її цитованість й інтеграцію у світовий науково-освітній простір. Для музейних інституцій відкриті цифрові ресурси мають особливе значення: вони стають джерелом достовірних біографічних даних, полегшують підготовку експозицій і сприяють розвитку цифрових практик у музейній діяльності.

У контексті відкритої науки та цифрового збереження педагогічної спадщини важливим є створення нових і оновлення наявних сторінок унікального **цифрового ресурсу «Педагоги України та світу»**. Ресурс став платформою відкритої біографіки, створюючи багатовимірне уявлення про педагогів України та світу. Він є своєрідним «медіатором» між академічним знанням і суспільством, реалізуючи просвітницьку функцію в цифровому середовищі (Березівська, Демида, Деревянко, Золотаренко, Лапасенко, Павленко, Якобчук, 2025).

Прикметно, що науковці відділу педагогічного джерелознавства ДНПБ використовували у процесі створення зазначених видань і розвитку ресурсу «Педагоги України та світу» фонди та цифрові ресурси ПМУ. Упорядники зверталися до матеріалів музейних колекцій, фотодокументів, експозиційних описів і тематичних віртуальних виставок, розміщених на **офіційному сайті музею**. У такий спосіб музей став не лише користувачем, а й своєрідним «співтворцем» простору педагогічної біографіки, утверджуючи принцип міжінституційної взаємодії в освітньо-науковому середовищі.

ПМУ впровадив зазначені видання і матеріали ресурсу «Педагоги України та світу» у практичну діяльність як авторитетні джерела. Зокрема, вони використовуються: у процесі підготовки науково-дослідних та експозиційних проєктів, присвячених діячам освіти та культури; під час створення

біографічних довідок для віртуальних і стаціонарних виставок; при підготовці інформаційних матеріалів, лекцій, наукових публікацій та виступів співробітників музею; у консультаційній роботі з науковцями, освітянами та здобувачами освіти. Таким чином, співпраця з ДНПБ дала змогу музею не лише поглибити зміст своєї діяльності, а й перейти до нового рівня репрезентації педагогічної спадщини — через біографічні наративи.

9 вересня 2025 р. результати наукового дослідження «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому просторі України» РК № 0123U100474 (2023–2025 рр.) було представлено та обговорено на засіданні науково-методичної ради ПМУ. У ході обговорення схвалено рекомендації щодо подальшого використання напрацювань ДНПБ у науково-дослідній, експозиційній та освітній діяльності музею. Інформація про результати дослідження та створені ресурси оприлюднена на офіційному сайті музею, що розширює аудиторію їхнього використання та забезпечує доступ дослідників, освітян і онлайн-відвідувачів музею до актуальних біобіографічних ресурсів. (Педагогічний музей України, 2025).

Співпраця ПМУ і ДНПБ є прикладом сучасного підходу до збереження й осмислення педагогічної спадщини, що поєднує потенціали науки, культури й освіти. Цей досвід засвідчує ефективність впровадження наукових досліджень у музейній, виставковій та просвітницькій діяльності.

Перспективи подальшої співпраці полягають у створенні нових мультимедійних продуктів і віртуальних експозицій, а також у розробленні методичних підходів до репрезентації педагогічної біографіки. Продовження творчої співпраці нау-

кової установи і закладу культури сприятиме формуванню сучасної моделі збереження й популяризації педагогічної спадщини в Україні, зорієнтованої на відкриту науку, інноваційні форми комунікації та міждисциплінарний діалог.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Березівська, Л.Д., Сухомлинська, О.В., Коляда, Н.М., Кочубей, Т.Д., Міхно, О.П., & Середа, Х.В. (2025). *Педагоги України (друга половина XIX – початок XXI ст.)*: енциклопедичний біографічний словник. Вінниця: Твори. Національна академія педагогічних наук України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.id/745951>
- Березівська, Л.Д., Гавриленко, Т.Л., Дурдас, А.П., Лапаєнко, С.В., Якобчук, Н.О., Павленко, Т.С., & Демида, Є.Ф. (2025). *Марія Монтессорі (1870–1952)*: біобібліографічний покажчик (Серія «Видатні педагоги світу», вип. 13). Вінниця: Твори. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.id/745919>
- Березівська, Л.Д., Демида, Є.Ф., Дерев'янко, Т.М., Золотаренко, Т.О., Лапаєнко, С.В., Павленко, Т.С., & Якобчук, Н.О. (2025). *Педагоги України та світу*: цифровий біографічний ресурс. Київ: Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/>
- Міхно, О.П. (2024). Традиції та інновації: діяльність Педагогічного музею України у 2020-2024 рр.: За матеріалами наукової доповіді на засіданні Президії Національної академії педагогічних наук України, 19 вересня 2024 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 6(2), 1-5. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6215>
- Педагогічний музей України (2025, 9 жовтня). *Спільний простір педагогічної біографіки: партнерство Педагогічного музею України та ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського*. <https://tinyurl.com/wjmhhdsh>
- Пономаренко, Л.О. (наук. ред.), Демида, Є.Ф., Дерев'янко, Т.М., Павленко, Т.С., & Середа, Х.В. (упоряд.). (2025). *Лариса Дмитрівна Березівська: історик, педагог, бібліотекознавець*: біобібліографічний довідник (Серія «Академіки НАПН України», вип. 37). НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Вінниця: ТВОРИ. https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2025/09/Berezivska_L.D.Index-2025.pdf
- Сухомлинська, О.В., Сухомлинська, Л.В., Бойко, О.А., Вишняк, О.В., & Чала, Н.В. (2025). *Василь Сухомлинський і його кореспонденти: епістолярна спадщина на тлі доби*. Вінниця: Твори. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.id/745944>
- Georgopoulou, M.S., Troussas, C., Triperina, E., & Sgouropoulou, C. (2025). Approaches to Digital Humanities Pedagogy: A systematic literature review within educational practice. *Digital Scholarship in the Humanities*, 40(1), 121–137. <https://doi.org/10.1093/lhc/fqae054>
- Kador, T. (2025). *Object-based learning: Exploring museums and collections in education* [Book]. UCL Press. <https://doi.org/10.14324/111.9781787354296>

IMPLEMENTATION OF BIOGRAPHICAL RESEARCH RESULTS OF THE V. SUKHOMLYNSKY STATE SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL LIBRARY OF UKRAINE INTO THE PRACTICE OF THE PEDAGOGICAL MUSEUM OF UKRAINE: A SYNERGY OF EXPERIENCE

Larysa Berezivska

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Director of the V. Sukhomlynsky State Scientific and Educational Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Oleksandr Mikhno

DSc in Pedagogy, Senior Researcher, Director, Pedagogical Museum of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. The article presents the experience of implementing the results of the scientific research project of the V. Sukhomlynsky State Scientific and Educational Library of Ukraine, titled "Pedagogical Biography in the Informational, Educational, and Scientific Space of Ukraine" (Scientific Supervisor — Larysa Berezivska, 2023–2025), into the practice of the Pedagogical Museum of Ukraine (Director — Oleksandr Mikhno). The focus is placed on the integration of the research results from the scientific library into the museum's exhibition, display, and educational activities. The practical use of these results in preparing exhibitions, displays, and educational events is emphasized. It is highlighted that the museum not only applies the library's findings but also enriches its resources with its own collections and digital materials, acting as a "co-creator" of the pedagogical biography space. This experience demonstrates the effectiveness of inter-institutional cooperation, which combines the potential of science, culture, and education, positively impacting the preservation, interpretation, and popularisation of the pedagogical heritage within the framework of Open Science and Public History.

Keywords: pedagogical biography; implementation of research results; V.O. Sukhomlynsky State Scientific and Educational Library of Ukraine; Pedagogical Museum of Ukraine; pedagogical heritage; biobibliographic resources; digital humanities; scientific and educational space; inter-institutional integration.

Дата публікації: 25 жовтня 2025 р.